Joan Miralles Monserrat

SOBRE ELS LLINATGES DELS BALEARS A L'ARGENTINA

"Nota introductòria"

Studia Iberica et Americana ISSN: 2327-4751
Year 1 – Dec. 2014 Ebook/Monograph, 1 eISSN: 2327-476X
Recibido: 2 de junio de 2014 Aceptado: 6 de agosto de 2014

1. Nota introductòria

1.1. Les guies de l'impressor Josep Garcias Moll i la llista del Cemla[1]

L'impressor mallorquí Josep Garcias Moll, resident a Buenos Aires, edità dues guies, datades el 1918 i el 1929, que incloïen, a més d'informacions diverses d'interès, els noms i algunes dades sobre balears que havien arribat en dates diferents a la República Argentina.

La guia de 1918 inclou 4693 noms d'homes procedents de les illes Balears i 18 més que apareixen en apèndix, que consta que aquell any residien a l'Argentina. Al final de la guia hi ha també la relació de 3 noms d'homes d'origen balear que residien a Bolívia, 25 del Brasil, 211 de Xile, 65 de l'Uruguai i 3 del Paraguai, que fan un total de 5018 homes. La llista de noms inclou, com a mínim, el prenom i el primer llinatge i, sovint, el llinatge matern, el municipi o lloc insular balear d'on provenen i l'adreça del lloc on resideixen, carrer i localitat amb constància de la línia fèrria que han de prendre per arribar al lloc de residència. L'ordre en què apareixen els noms és per ordre alfabètic però hi ha algun nom desordenat i qualque vegada no queda clar si el nom que apareix en segon lloc és el llinatge matern o, per contra, fa part del prenom compost. Algun nom té, al costat, l'afegitó *hijo* i/o *Pbro*. (abreviatura de *presbítero*).

La guia de 1929, a més d'informacions diverses d'interès per al resident, inclou 4368 noms d'homes de procedència balear. La guia inclou també, almenys, el nom de pila i el primer llinatge patern i, de vegades, el llinatge matern i, a continuació, la localitat balear d'origen, i l'adreça a l'Argentina i, en determinats casos, la línia ferroviària per arribar a destí. Com en el cas anterior, l'ordre de presentació és l'alfabètic però en nombrosos casos hi ha noms desordenats. També aquí hi ha alguns noms amb l'afegitó *hijo* i/o *Pbro*.

La llista del Cemla sobre la qual hem treballat inclou 4430 noms d'homes i de dones de procedència balear amb una sèrie de caselles amb informació diversa: primer llinatge, segon llinatge (no sempre), nom de pila, edat, procedència geogràfica (rares vegades n'especifica la localitat d'origen; generalment diu Balears o Mallorca), la data d'arribada a l'Argentina, any d'arribada, vaixell en què va fer la travessia, port d'on sortí, sexe, religió, estat civil, professió, grau d'instrucció pel que fa a lectura i escriptura, relació familiar amb alguna altra persona a l'Argentina, constància del nombre del grup familiar (no sempre) i observacions, generalment sobre destí a l'Argentina, casella, la darrera, emplenada en molts pocs casos. Malauradament no hem

1 Aquest estudi fa part d'un projecte més extens compartit entre Aina Jofre i Joan Miralles i Monserrat sobre l'emigració balear a l'Argentina. Vegeu, per a més detalls, *Les guies de Balears residents a l'Argentina (1918-1929). Estudi geohistòric i filològic*, Fundació Càtedra Iberoamericana. Universitat de les Illes Balears, núm. 24 Colección Veracruz, Palma 2009.

Studia Iberica et Americana ISSN: 2327-4751
Year 1 – Dec. 2014 Ebook/Monograph, 1 eISSN: 2327-476X
Recibido: 2 de junio de 2014 Aceptado: 6 de agosto de 2014

aconseguit permís per a la publicació íntegra d'aquesta font.

1.2. Criteris de transcripció en la base de dades

En principi per a dur a terme la base de dades hem estat fidels a l'original de les guies. Només hem canviat la grafia en aquells casos en què es tracta d'errors evidents del caixista, tant pel que fa als antropònims com als topònims. Tanmateix hem respectat aquells casos en què pot ser interessant la grafia utilitzada a efectes històrics i/o filològics, sigui perquè poden subministrar informació sobre la pronunciació real dels noms per part dels balears o sigui perquè es tracta de noms amb una certa tradició d'ús gràfic peculiar, encara que la grafia no s'avengui amb la normativa ortogràfica actual. Pel que fa a les guies de l'impressor Garcia, per a la penúltima casella de la base de dades, indicadora de la ciutat o localitat de destí, i per a la darrera casella, indicadora de la província, que hem emplenat nosaltres mateixos, hem seguit el criteri de normalitzar els noms tal com pertoca d'acord amb l'ortografia actual.

1.3. Estudi lingüisticohistòric sobre els llinatges dels balears a l'Argentina

Cada una de les fitxes que incloem a l'estudi lingüisticohistòric inclou en primer lloc, en negreta, la forma del llinatge en la forma normativitzada, seguit de les diverses formes gràfiques en què apareix el llinatge en qüestió en les guies de Garcias i en la llista del Cemla. Després, entre parèntesi, tenim les guies o llista en què apareix el llinatge. En els casos en què el llinatge apareix només com a llinatge matern posam un 2 al costat de la llista (1918.2, etc). A continuació tenim l'origen del llinatge, l'etimologia i/o significat del llinatge. Pel que a la localització del topònim homònim origen del llinatge normalment es refereix a alguna de les comarques catalanes del Principat de Catalunya o de Catalunya del Nord, avui en territori de l'Estat Francès. Seguidament hi ha la part històrica pròpiament dita on especificam si el llinatge es troba ja a Mallorca al segle XIV en alguna de les localitats mallorquines o en alguna de les parròquies de la ciutat de Mallorca. Finalment tenim la documentació moderna, de 1991 i/o actual, on consta la distribució del llinatge per localitats, incloses també òbviament no solament l'illa de Mallorca sinó també les localitats de les illes de Menorca, Eivissa i Formentera.

1.4. Bibliografia utilitzada

Mn. Antoni M. Alcover i Francesc de B. Moll: *Diccionari català-valencià-balear*, 10 volums, Palma de Mallorca 1930-62.
Jordi Bolós i Masclans, Josep Moran i Ocerinjauregui: *Repertori d'antropònims*

Studia Iberica et Americana ISSN: 2327-4751
Year 1 – Dec. 2014 Ebook/Monograph, 1 eISSN: 2327-476X
Recibido: 2 de junio de 2014 Aceptado: 6 de agosto de 2014

catalans (RAC) I, Barcelona 1994, Institut d'Estudis Catalans, Repertoris de la Secció Filològica, II, Barcelona 1994.

Diccionari de la llengua catalana, Institut d'Estudis Catalans, segona edició, Edicions 62, Enciclopèdia Catalana, Barcelona 2007.

Gran Enciclopèdia Catalana, 15 volums i 6 suplements, Enciclopèdia Catalana, S.A., Barcelona 1970-2005.

Gran Enciclopèdia de Mallorca, 25 volums publicats, Promomallorca Ediciones S.A., 1989-2005.

José Garcias Moll: *Guía de baleáricos residentes en la República Argentina*, Alsina 3187, Buenos Aires 1918.

José Garcias Moll: *Guía de baleáricos residentes en la República Argentina*, Redacción y administración, Independencia 3652, Buenos Aires 1929.

Illes Balears. 2006-07. Páginas blancas. Guía alfabética de particulares y empresas. Telefónica.

Gabriel Mestre Oliver: *Els mallorquins nom a nom*, "Brisas", separata del periòdic "Última Hora" Palma 1991

Gabriel Mestre Oliver: *Poble a poble*, "Brisas", separata del periòdic "Última Hora", Palma, 1999-2003.

Joan Miralles i Monserrat: *Corpus d'antropònims mallorquins del segle XIV*, Institut d'Estudis Catalans, Repertoris de la Secció Filològica, III, Barcelona 1997.

Francesc de B. Moll: *Els llinatges catalans (Catalunya, País Valencià, Illes Balears) Assaig de divulgació lingüística*. Segona edició, molt augmentada, Editorial Moll, col. Els treballs i els dies, n. 23, (Mallorca 1982).

Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya, Institut Cartogràfic de Catalunya, Generalitat de Catalunya, Barcelona 2003.